

СИМПТОМИ КРИЗИ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ПОВІСТІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ «ЗА СИТУАЦІЯМИ»: ПРОБЛЕМНИЙ АСПЕКТ

Світлана Гуцуляк

кандидат філологічних наук,

асистент кафедри української літератури

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

вул. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, Україна

orcid.org/0009-0000-6929-2572

e-mail: s.hutsuliak@chnu.edu.ua

Анотація. У статті проаналізовано низку проблем («подвійності» душі, родинного виховання, «лагідної» русифікації, мови як національного маркера, зради Батьківщини), порушених у повісті О. Кобилянської «За ситуаціями», які є симптомами кризи національно-культурної ідентичності персонажів твору. Актуальність дослідження визначається тим, що проблематика, пов'язана з національною ідентичністю, залишаючись одним із недостатньо висвітлених аспектів у сучасному кобилянськознавстві, водночас має катарсичний потенціал у пору екзистенційного виклику для української нації. Усі ключові персонажі повісті зростають у мультикультурному просторі, зазнаючи впливу сторонніх (подекуди шовіністських) наративів, що зумовлює складний процес формування їхньої національної самосвідомості. Поміж рядків авторка акцентує на важливості патріотичного виховання в родині, якого не зазнала талановита піаністка Аглая-Феліцітас Федоренко. Відтак дівчина стала легкою здобиччю пропагандистів-русофілів через посередництво нареченого Андрія, що згодом помирає. Зустріч із професором Чорнаєм (у його біографії також був період прихильності до російської культури, який вдалося подолати завдяки науковому пізнанню) знову привносить у її життя кохання і стає початком болісного шляху прощання з ідеологічним спадком, переосмислення колись сприйнятих на віру цінностей, віднайдення національної ідентичності. Простежуємо еволюцію поглядів Аглаї-Феліцітас, яка спочатку називає рідну мову жаргоном, соромиться нею спілкуватися, а згодом відвідує лекції з української та виконує україномовну пісню. Ще один персонаж повісті, Йоганес Шварц, який називає себе «зінтернаціоналізованим українцем», попри багаторічні мандри чужими землями, не втрачає культурної пам'яті, пам'яті роду. У межовій ситуації, за крок до зради Батьківщини, він чує українську пісню – і, переживаючи глибоке зворушення, відмовляється від ганебних намірів. Повість О. Кобилянської «За ситуаціями» актуалізує болісні й дразливі питання, пов'язані з пошуком і збереженням національної ідентичності, що особливо важливі в сучасному контексті.

Ключові слова: Ольга Кобилянська, криза національно-культурної ідентичності, проблема «подвійності» душі, національний маркер, русифікація.

SYMPTOMS OF THE CRISIS OF NATIONAL AND CULTURAL IDENTITY IN OLHA KOBLYANSKA'S NOVEL "ZA SYTUATSIHAMY": A PROBLEM-ORIENTED ANALYSIS

Svitlana Hutsuliak

Candidate of Philological Sciences,

Assistant at the Department of Ukrainian Literature

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Kotsiubynskoho Str., 2, Chernivtsi, Ukraine

orcid.org/0009-0000-6929-2572

e-mail: s.hutsuliak@chnu.edu.ua

Abstract. This article analyzes a number of problems ("duality" of the soul, family upbringing, "gentle" russification, language as a national marker, betrayal of the Motherland) raised in O. Kobylanska's novel "Za sytuatsiiamy" ("In pursuit of Situations"), which are interpreted as symptoms of the crisis of national

and cultural identity of the characters. The relevance of the study is determined by the fact that the issues, related to national identity, while remaining one of the insufficiently covered aspects in contemporary Kobylanska studies, at the same time has a cathartic potential in a time of existential challenge for the Ukrainian nation. All the key characters of the novel grow up in a multicultural space, being influenced by foreign (sometimes chauvinistic) narratives, which complicates the process of forming their national identity. Between the lines, the author emphasizes the importance of patriotic upbringing in the family – something the talented pianist Aglaia-Felicitas Fedorenko has never experienced. As a result, the girl became an easy prey for russophile propagandists through her fiancé Andrii, who later died. Her relationship with Professor Chornai (who also experienced a phase of admiration for russian culture, which he managed to overcome thanks to his scientific knowledge) brings love back into her life but also marks the beginning of a painful journey of saying goodbye to her ideological heritage, rethinking her once-taken-for-granted values, and finding her national identity. The evolution of Aglaia-Felicitas's views is clearly traceable: from initially labeling her native language a jargon and being ashamed to speak it, to attending Ukrainian language lectures and eventually performing a Ukrainian-language song. Another character in the novel, Johannes Schwartz, who calls himself an "internationalized Ukrainian", despite years spent abroad, does not lose touch with his cultural memory. In a borderline situation, on the verge of betraying his homeland, he hears a Ukrainian song and, deeply moved, refuses to act dishonorably. O. Kobylanska's novel "Za sytuatsiiamy" brings to the forefront painful and sensitive questions concerning the search for and preservation of national identity, which are especially important in the current context.

Key words: Olha Kobylanska, crisis of national and cultural identity, problem of the "duality" of the soul, national marker, russification.

Постановка проблеми. Повість О. Кобилянської «За ситуаціями» (1913), що досі залишалася в тіні більш знаних, частково завдяки включенню в освітній і медіапростір, творів письменниці (як-от «Людина», «Царівна», «Valse mélancolique», «Земля», «В неділю рано зілля копала...»), минулоріч побачила світ в ошатній серії «Класика» видавництва «Віват» і, здається, нарешті почала здобувати заслужену читачку увагу. Як з'ясувалося, за понад століття з часу першої публікації вона не втратила ні актуальності, ні естетичної принадності. Твір є репрезентативним щодо всієї художньої спадщини О. Кобилянської, чільне місце в якій належить «жіночій темі», зображенню внутрішньої (духовної) та зовнішньої (соціальної) боротьби жінки-інтелігентки. Так, центральна фігура повісті – молода мисткиня, що навчається, музикує, закохується, має «триб перебувати заєдно свіжі ситуації» [1, с. 345], словом, шукає шлях до щастя («У пошуках щастя, або «чорна звіздар» Ольги Кобилянської» [2, с. 5] – назва передмови літературознавиці С. Кирилук до згаданого видання). Але насамперед – до себе, своїх особистісної й національної ідентичностей.

Мета і завдання статті. Маємо на меті проаналізувати низку порушених у творі проблем, які є індикаторами кризового стану персонажів.

Предмет та об'єкт дослідження. Національна ідея, національно-культурна іден-

тичність, національний менталітет, національна боротьба, національно-патріотичне виховання тощо, природно, що повсюдні акценти в текстах О. Кобилянської слугують дороговказами для дослідників її творчості. Почасти це стосується й повісті «За ситуаціями», котра перед тим, як стати об'єктом нашої розвідки, неодноразово (однак переважно в межах загальніших студій) потрапляла в поле наукового інтересу провідних сучасних літературознавців: Т. Гундорової, С. Кирилук, Ю. Коваліва, М. Павлишина, Л. Починок, Р. Чопика й інших.

Фокусування на феномені кризи національно-культурної ідентичності в повісті О. Кобилянської «За ситуаціями» (предмет дослідження) спрямоване на осмислення одного з недостатньо висвітлених аспектів у сучасному кобилянськознавстві та потенційно здатне принести катарсичний ефект у пору екзистенційного виклику для української нації.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Обговорюючи у свіжому інтерв'ю з польською письменницею, нобелівською лавреаткою О. Токарчук тему читання під час війни, літературознавиця Б. Романцова зауважила, що багато українців «повертається до класики»: «Гадаю, ми шукаємо в культурі осердя нашої ідентичності» [3]. Повість «За ситуаціями» унікальна з того погляду, що, провадячи в ній пошуки

свого «я», ми натрапляємо на таких же людей у пошуку – і це викликає цікавість до сюжету, емпатію до персонажів, довіру до тексту, у якому розгортається складна й актуальна проблематика.

Проблема «подвійності» душі. Усі ключові персонажі повісті – Аглая-Феліцітас Федоренко, професор Чорнай і його брат Йоганес Шварц – зростають у мультикультурному просторі й зрештою приходять до усвідомлення своєї української ідентичності. За словами Т. Гундорової, таким був національно-культурний ідеал О. Кобилянської – «образ набутої (або обраної) української ідентичності – культурної народності» [4, с. 14]. Зазначена сюжетна схема корелює з біографією авторки, яка «довго залишається в кількох мовно-культурних середовищах рівночасно, обираючи різні мовно-культурні коди відповідно до ситуації та оточення» [5, с. 110]. Ранні художні твори О. Кобилянської написані німецькою мовою, «німецька була для неї практично єдиною мовою для культурних та інтелектуальних занять та головною мовою товариського спілкування» [5, с. 99–100], а її Аглаю-Феліцітас спочатку «займали переважно німецькі твори, бо на німецькій мові виховувалася переважно» [1, с. 340], пізніше – російська культура, znana поверхово, але асоційована з почуттям першого взаємного кохання. До переходу О. Кобилянської на українську, як відомо, доклалися С. Окуневська й Н. Кобринська. Так, у листі-відгуку (за 7.VI.1882) на німецькомовну повість «Гортенза, або Нарис з життя однієї дівчини» С. Окуневська апелювала до почуття обов'язку молодій авторки: «Сподіваюся, що Ви не схочете завжди писати по-німецьки. Це ж був би злочин добавляти там, де вже є багато і відбирати там, де є мало. Ви ж русинка і Ваша повинність писати по-руськи» [6, с. 783]. Однак простежуємо тут і чоловічий слід – вплив Є. Озаркевича, брата Н. Кобринської, майбутнього лікаря: «Писати українською було частиною її матримоніального плану з Євгеном, мрією зблизитися з його «освіченою, спорідненою душею» [...]. Власне, ідея шлюбу з українцем стає для Кобилянської способом ідентифікації й утвердження себе як української письменниці» [7].

У мотивації Аглаї-Феліцітас також спрацьовує романтичний чинник: дівчина закохується у свого наставника на шляху до національного самопізнання – професора Чорная.

Професор раніше був русофілом у силу відповідної освіти, але змінив середовище, «робив великі студії», заглянув у живе життя і став іншої гадки» [1, с. 350]. Аглая-Феліцітас, яка «майже до крові перейнята російщиною» [1, с. 350], яка «собі сама вибирає націю» [1, с. 350] і «яка попросту не хоче належати до тої інертної, некультурної темної маси (називаючи себе знедавна українською)» [1, с. 350], здогадується про мораль цієї історії: «[...] він її, русофілку, переробити хоче» [1, с. 364]. Попереду на неї чекає фатальне випробування – занурення в ситуацію когнітивного дисонансу. О. Кобилянська вже використовувала цей прийом, наприклад, у ранньому творі «Картина з життя Буковини», де «національне відступництво поєднується з логічною плутаниною, з якої випливає, що лікар зрештою заперечує своє власне існування. Якщо русинів немає, а русином є він, то, виходить немає і його» [5, с. 106]. Але цього разу письменниці не йдеться про комічний ефект. Буденна, на перший погляд, розмова, доброзичлива й шаноблива, несподівано оприявнює глибинну кризу національно-культурної ідентичності Аглаї-Феліцітас. Відкриваючи свій співрозмовниці очевидне – що має українське походження, що сама, освічена, талановита й аж ніяк не інертна, є частиною тієї нації, яку ганьбить, Чорнай завдає їй мало не фізичних мук: «Мимоволі, майже несвідомо, хапається Аглая-Феліцітас за серце. Їй так погано в серці, так подвійно!...» [1, с. 351].

Тут і зараз Чорнай – це «українець», одна з трьох моделей поведінки чоловіка, який стає дедалі важливішим у житті своєї учениці. Дві інші зустрічають у її душі не менший спротив – «професор» і «великий пан». Письменниця демонструє тонку психологічну гру з драматичним відтінком, бо ж розраховану на одного гравця (співрозмовник ні про що не здогадується): дівчина має внутрішню потребу визначати, яка особистість домінуюча зараз, щоб «озброїтися» й діяти відповідно. Для Аглаї-Феліцітас природно розкласти людську натуру пошарово, так би мовити, систематизувати, це схоже на намагання опанувати хаотичність світу, що є продовженням її власної.

Проблема родинного виховання. Хаотичність душі (і прагнення досягнути гармонію) Аглаї-Феліцітас авторка виводить, зокрема,

і з тієї дисгармонійної атмосфери, що панувала в будинку Федоренків: «Виростаючи в домі дикої хаотичності, противних полюсів, вічних суперечок, торгу, хороб, акторства і нецтва, дитинного плачу, сміху, співу і т. ін., – вона була витвором свого мілієу (середовища. – С. Г.)» [1, с. 340]. О. Кобилянська змалювала Федоренків із багатодітної сім'ї Пігуляків, з якою сусідила по вул. Новий Світ у Чернівцях: батько – відомий художник Юстин Пігуляк, одна з доньок, Наталія Пігуляк, – піаністка, яка 1912 року (за рік до виходу повісті «За ситуаціями») склала державний іспит у Віденській музичній академії. Авторка навіть мала клопоти через добре вгадуваних прототипів: «на неї накинута Наталчина мати, яка, прочитавши повість, пізнала в ній свою дочку та відносини у сім'ї» [1, с. 485].

Драматичний образ майбутньої «славної піаністки» [1, с. 471] у повісті контрастує з трагікомічними образами її батьків, позначеними «звихнутим» артистизмом: батько, талановитий колись художник, «ходить по своїм великим саду, босоногий, лиш в шароварах і сорочці, живе для свого саду» [1, с. 336], матір, «працьовита й ощадна до хоробливості» [1, с. 338], «фарисействує» на публіку та обставляє нехтування навіть базовими потребами рідних як піклування про їхнє ж майбутнє. Мало того, що «у панства Федоренків було неначе все навідворот, як у інших людей, неначе все догори ногами поставлено» [1, с. 336], ця сім'я оберігала свій устрій, функціонуючи як замкнена система, коли йшлося про виховання дітей (малі «силкувались лізти на паркан, щоб звідти поглянути на інший світ, як той, котрого загородила мати «тяжкими грішми від злодіїв» [1, с. 337]). Оскільки національно-патріотичний аспект у ньому не передбачався, Аглая-Феліцітас зростала національно індиферентною, без усвідомлення належності до української нації, потреби вивчати й шанувати власну культуру.

Проблема «лагідної» русифікації. Коли дівчина зустріла своє перше кохання – студента-філософа Андрія, то заповнила цю прогалину його ідеями. Сам Андрій, також українець, був натовді вже «пропрацьований» російською пропагандою. Але Аглаю-Феліцітас він «ані одним словом не притягав до тої партії, як се робили другі з Андрієм. Спо-

рили годинами, зривали груди, пінилися і т. д. Ні. Він лиш був такий, що йому, хоч би був і ворогом, можна вірити» [1, с. 364]. Відтак дівчина потрапила в пастку ворожих наративів (наприклад, про націю, «котра плаче, жебрає, сперечається, лається простими вульгарними словами й не вміє піднімати голову, як треба; не вміє давати з свого лона героїські жертви» [1, с. 350]), яких не може ні аргументувати, ні позбутися, уважаючи останнє зрадою щодо померлого коханого. І після Андрієвого відходу вона ще якийсь час перебуває в полі зору русофілів, які намагаються втримати свою «жертву», оперативно реагуючи на зміни в її поведінці: «– Аглая-Феліцітас, не вибрали там ще часом українські сепаратисти на свій престол якого князя? Ви потрохи зачинаєте ними цікавитись...» [1, с. 353].

Проблема мови як національного маркера. Мова є одним зі складників національної ідентичності поряд із культурою, цінностями, традиціями і звичаями, історичним минулим, етнічною належністю, територією проживання, релігією, громадянством тощо [8, с. 174]. Спілкуючись із професором, його учениця демонструє чудову українську, однак неохоче, долаючи внутрішній спротив, із поваги до Чорная. Української мови вона соромиться. Зміна уявлення про себе як про «руську» (тут – російської національності) не дається Аглаї-Феліцітас легко. Очевидно, крім пам'яті про Андрія, ідеться ще й про вражену гордість: невже вона, вдруге закохавшись, знову сліпо перейматиме ідеї чоловіка? І все ж дівчина, яка нещодавно називала рідну мову жаргоном, починає зазирати на лекції з української «з «цікавості», мимоходом, бо й чому ж ні?» [1, с. 353]. А потім раптом не озивається, коли одnogрупник звично звертається до неї російською. Мовчання – це символічний жест дистанціювання від середовища, з яким Аглая-Феліцітас більше не ототожнює себе. Кульмінаційним моментом її внутрішньої трансформації стає виконання пісні «Гайда в гори! Верховина...» (хоч «на мотив російський», але «один відважний – українець», – додала згорда [...], – уложив на мотив тієї пісні українські слова» [1, с. 401]), у якому резонують артистичний і «расовий» первні складної особистості. Цей епізод національно-культурного самоствердження водночас є апогеєм сублімованого почуття кохання між персонажами: вони наодинці, вона грає лише для нього, ба

більше, співає українською – і Чорнай святкує перемогу («по лицю мужчини перебігло таке несказанне вдоволення, нетаєна радість» [1, с. 401]), адже йому вдалося вплинути на неї, торкнутися її особистості, опосередковано – через визнання належності й прихильності до українського – домогтися зізнання в любові.

Для розуміння еволюції образу Аглаї-Феліцитас також важливий її діалог із Йоганесом Шварцом, який не приховує захоплення талантом піаністки: «– Я б на вашім місці здіймився, як чайка, відлетів в іншу часть світу – і більше не вернув [...]. – Так. Але я б все ще назад повернула. Хоч би й на те, щоб свою мову і пісню по часі знов почути» [1, с. 390].

Проблема зради Батьківщини. Ці слова відгукуються в душі «зінтернаціоналізованого українця» [1, с. 391], «людини світу» і «блудного сина» Йоганеса Шварца. З раннього віку його супроводжувала доля вигнання: у сім'ї вважався «неблагонадійним» (на противагу братові), виховувався в далекого родича по матері в Моравії, почувався самотнім, хоч мав охоту до книг, але був покараний за читання забороненої літератури; зрештою, покинувши школу, подався у світи, багато працював і подорожував. Коли ж повернувся на Батьківщину, то мало не дійшов зради, спонукуваний старшими товаришами, але у вирішальну мить почув українську пісню – і не зміг зважитися на ганебний вчинок: «Нехай, щоб інші надава-

лися до такої підлоти – зраджувати за гроші свою вітчизну. Нехай, щоб інші. Але член тої, хоч тепер пригнобленої і глибоко понижованої народності, що мала таку пісню, як мають її українці, не смів так низько впасти, не смів, хоч би мав і самовбийством скінчити. Я українець!» [1, с. 391]. Після багаторічних мандрів «чужий Йоганес» повернувся додому не стільки з фінансових міркувань, скільки з туги за рідною землею, культурою і з бажання «через суспільну працю вплинути на поверхню діяльності свого народу» [1, с. 393]. Він ділиться задумом популяризувати українську літературу в світі.

Висновки і перспективи подальших розробок у даному напрямі. Якщо спиратися на твердження О. Веретюк, за яким «художній твір може бути або свідомою маніфестацією національної ідентичності свого автора, або неусвідомленою, пасивно виявленою, але активно впізнаною читачем» [9, с. 70], то повість О. Кобилянської «За ситуаціями» належить до перших. Вона досягає й перевершує горизонт сподівань, вибудований навколо романтичного посилення письменниці, яка сюди «вложила [...] послідні лілії своєї душі і молодих іще почувань» [1, с. 483], оскільки дає відповіді на дражливі й болісні нині питання в полі проблеми пошуку та збереження національної ідентичності. Перспективним бачиться розширення об'єкта дослідження шляхом залучення до аналізу інших творів письменниці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кобилянська О. Зібрання творів : у 10 т. Чернівці : Букрек, 2019. Т. 7 : Через кладку. За ситуаціями : повісті / упоряд. В. І. Антофійчук, Ю. М. Микосянчик ; прим. В. І. Антофійчука. 492 с.
2. Кобилянська О. За ситуаціями / упорядкув., передм., прим. С. Кирилюк. Харків : Віват, 2024. 288 с.
3. «Ми – нащадки переможців у певному сенсі». Нобелівська лавреатка Ольга Токарчук привезла з Польщі до України солідарність : інтерв'ю Б. Романцової з О. Токарчук. *Українська правда*. 2025. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/intervyu-z-nobelivskoyu-lavreatkoyu-tokarchuk-308041/> (дата звернення: 14.05.2025).
4. Гундорова Т. *Femina Melancholica*. Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. Київ : Кристика, 2002. 272 с.
5. Павлишин М. Ольга Кобилянська перед «Землею»: питання ідентичності. *На пошану пам'яті Віктора Кистастого* : збірник наукових праць / упоряд. В. П. Моренець. Київ : ВД «КМ Академія», 2004. С. 95–114.
6. Кобилянська О. Зібрання творів : у 10 т. Чернівці : Букрек, 2015. Т. 3 : Німецькомовні повісті / пер. з нім. Е. М. Панчук ; упорядкув. В. І. Антофійчук, С. Д. Кирилюк ; прим. : С. Д. Кирилюк. 816 с.
7. Швець А. «Ми собі так добре жили»: Ольга Кобилянська у взаєминах з Наталією Кобринською. *Гендер в деталях*. 2024. URL: <https://genderindetail.org.ua/library/istoriya-i-pamyat/olha-kobylianska-u-vzaimynah-z-nataleyu-kobrynskoju.html> (дата звернення: 10.06.2025).
8. Косович О. Мова та національна ідентичність. Тернопіль, 2019. 203 с.
9. Веретюк О. Скажи мені, хто я? (Проблема національної ідентичності літератури, літературного твору та його автора). *Слово і Час*. 2005. № 12. С. 69–73.

REFERENCES

1. Kobylanska, O. (2019). Zibrannia tvoriv: u 10 t. T. 7. Cherez kladku. Za sytuatsiiamy: povisti [Collected Works: in 10 vol. Vol. 7. Over the Footbridge. In Pursuit of Situations: novels]. Arranged by Antofichuk V. I., Mykosiychuk Yu. M. Chernivtsi: Bukrek. 492 p. [in Ukrainian].
2. Kobylanska, O. (2024). Za sytuatsiiamy [In Pursuit of Situations]. Arranged by Kyryliuk S. Kharkiv: Vivat. 288 p. [in Ukrainian].
3. Romantsova, B. (2025). «My – nashchadky peremozhtsiv u pevnomu sensi»: Nobelivska lavreatka Olha Tokarchuk pryvezla z Polshchi do Ukrainy solidarist (interviu z O. Tokarchuk) [«We are descendants of victors in a certain sense»: Nobel laureate Olga Tokarczuk brought solidarity from Poland to Ukraine (interview with O. Tokarchuk)]. Ukrainska pravda. Retrieved from: <https://life.pravda.com.ua/culture/intervyu-z-nobelivskoyu-lavreatkoyu-tokarchuk-308041/> [in Ukrainian].
4. Hundorova, T. (2002). Femina melancholica: Stat i kultura v gendernii utopii Olhy Kobylanskoi [Femina melancholica: Gender and Culture in the Gender Utopia of Olha Kobylanska.]. Kyiv: Krytyka. 272 p. [in Ukrainian].
5. Pavlyshyn, M. (2004). Olha Kobylanska pered «Zemleiu»: Pytannia identychnosti [Olha Kobylanska Before «The Land»: Questions of Identity]. Na poshanu pamiaty Viktora Kytastoho: Zbirnyk naukovykh prats. Kyiv: VD «KM Akademiia». Pp. 95–114 [in Ukrainian].
6. Kobylanska, O. (2015). Zibrannia tvoriv: u 10 t. T. 3. Nimetskomovni povisti [Collected Works: in 10 vol. Vol. 3. German-Language Novels]. Arranged by Antofichuk V. I., Kyryliuk S. D. Chernivtsi: Bukrek. 816 p. [in German and Ukrainian].
7. Shvets, A. (2024, June 18). «My sobi tak dobre zhyly»: Olha Kobylanska u vzaiemynakh z Nataliieiu Kobrynskoio [«We Got Along So Well»: Olha Kobylanska in Her Relationship with Nataliia Kobrynska]. Hender v detaliakh. Retrieved from: <https://genderindetail.org.ua/library/istoriya-i-pamyat/olha-kobylanska-u-vzaiemynah-z-nataleyu-kobrynskoyu.html> [in Ukrainian].
8. Kosovych, O. (2019). Mova ta natsionalna identychnist [Language and National Identity]. Ternopil. 203 p. [in Ukrainian].
9. Veretiuk, O. (2005). Skazhy meni, khto ia? (Problema natsionalnoi identychnosti literatury, literaturnoho tvoriv ta yoho avtora) [«Tell Me Who I Am? (The Problem of National Identity of Literature, Literary Work and Its Author)»]. Slovo i Chas. № 12. Pp. 69–73 [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 26.06.2025

Дата прийняття статті: 02.07.2025

Опубліковано: 30.09.2025